

A malomkőasztal körül

90 éves a Régi Művésztelep

MANK Galéria, Szentendre, 2016. II. 24-ig

CSANÁDI-BOGNÁR SZILVIA

A MANK Galéria *Tisztelet az alapítóknak – 90 éves a Régi Művésztelep* című kiállítása cím a jubileumra hívja fel a figyelmet. A cím azonban a kiállítás tartalmát illetően mégis félrevezető, hiszen a Művésztelep 1972-es átalakítása utáni idők művészeinek alkotásaiból mutat be egy-egy munkát, illetve a jelenlegi tagok műveiből, körülbelül egyenlő arányban. Hely hiányában persze a 90 évet átfogó kiállítást nem is várhatunk, és a megvalósult válogatást így is épp eléggé izgalmassá teszi, hogy a műtermek és a galéria felújítása és a telep szervezeti átalakítása óta ez az első bemutatkozás. A meghívó fotója legalább szimbolikusan kárpótol a címben ígért visszatekintésért. *Baksai József* talányos képe ugyanis a művésztelep alapításának idejéből származó, talán egyetlen, minden átalakítás nélkül megmaradt kövét örökíti meg, a malomkövet, amit kerti asztalként használtak a művésztelep lakói az elmúlt kilenc évtizedben.

A kiállítók körét tovább szűkítette a kurátor, Bereznai Péter azzal, hogy csak a még élők munkáit mutatják be. Ez nemcsak egy megkérdőjelezhetetlen válogatást jelent, hanem aktualitást is kölcsönöz. Igaz, az értelme-

BOJTI MÁRTON:
Ecsetvonások, 2016,
színezett műgyanta,
34x28x18 cm

fotó: Bojti Márton

A munkák mindenesetre tarka összképet mutatnak. A kiállítótér majd felét a konstruktív hagyományban gyökerező vagy abból táplálkozó művek töltik be. Ezek olyan erősek és olyan magától értetődő az idősebb generáció és a fiatalabbak műveinek egymásmellettsége, hogy hozzájuk képest a figurális munkák már-már zavarbaejtőek. *Keserü Ilona* gazdag életműve ebben a közegben a konstrukció felől is értelmezhetővé válik, és megmutatja oldottabb, gesztusokból építkező képe (*Rügy*) morfológiai rokonságát a nálánál

BAKSAI JÓZSEF:
Tisztelet az alapítóknak, 2016,
fotó

ILONA KESERÜ ILONA:
Rügy, 2010,
olaj, vászondomborítás,
vegyestechnika, fa, 60 cm

zést némileg nehezíti, hogy egyik munka mellett sem találunk évszámokat, nem derül ki, hogy a művészek tényleg az utóbbi években készült munkákat mutatják-e be. Mindenesetre a kérdés a jubileum miatt és az együtt bemutatkozó régebbi és újabb tagok miatt is ott lebeg: teremt-e valamiféle alkotói közösséget még a művésztelep? Jelen van-e a sajátosan szentendreiéként aposztrofált művészet ma is? Van-e jelentése ma ennek a kifejezésnek, a földrajzi meghatározáson túl: szentendrei művészet?

fotó: Bojti Márton

sokkal szigorúbb szerkezetű Balogh László-művel (*Maghasadás*). De Baskai József, *Csik István*, *Klimó Károly* és *Aknay János* művei is ismertek és a várakozásnak megfelelően bővítik ezt a hagyományt. A különleges ebben a felállásban inkább az lehet, hogy a fiatalok munkái közül néhány milyen természetesen illeszkedik közéjük. *Bojti Marci* apró színes szobrai (*Ecsetvonások*) a maguk játékoságában

KRIZBAI SÁNDOR:
Éden, 2015,
olaj, vászon,
darabonként 119x99 cm

mintha csak Keserű képeről másztak volna a posztamensre. *Bereznai Péter* erősen Korniss csurgatott képeire utaló objektje (*Fekete kép – Két part között*) mellé szinte oda kívánczik *Nagy Barbara* vésett felületű fekete struktúrája a maga Vajdára utaló vonaljátékával és elképesztő nagyvonalúságával. Közöttük *Haász István Objektje* nemcsak ellenpontot képez, de önkorlátozó geometriájával művészi tartásában is közel áll hozzájuk.

Másfajta hagyományt jelent a játékos humor, amelyik kétségtelenül Korniss révén vált olyan jelentőssé, és erőteljes a jelenléte a telephez kötődő Vajda Lajos stúdiós művészeknél, így *Szirtes János* szerkezeti és színjátékán (*Hí*) vagy *Vincze Ottó* munkáin. Ehhez a képi humorra építő világhoz csatlakozik *Pető Barna* munkája (*Nyugtával dicséred a napot!*), és talán távolról, az újonnan érkezők közül *Martin Henrik* itt kiállított szobra (*Két szoborfülke*) a szakralitás és a modern technika ironikus illesztésével.

A többi műben szentendrei rokonságot keresni valószínűleg komoly retorikai gyakorlat volna, bár a történeti reflexió több munkánál rendkívül tudatos, és ennek a jelentősége éppen egy olyan történetileg gazdag vagy terhelt környezetben válik nyilvánvalóvá, mint a Régi Művésztelep. Valószínűleg *Csáki Róbert* remek posztromantikus tájképe (*Alkonyat*) nem a szentendrei tájból táplálkozik, noha az alapja a historikus utalás, ahogyan *Podmaniczky Ági* síkbeli atmoszférikus létrehozó tájképe (*Oázis*) sem értelmezhető a plain air kontextusa nélkül, akár a fényhatások festésének térbeli kísérleteként. *Krizbai Sándor* torz, szimbolikus elemeket taglaló festészete (*Éden*) is inkább az expresszionizmus újraértelmezése, és így nem kérhető számon rajta a hely szelleme, magas minőségigénye és intenzitása azonban a művészeti múlt feldolgozását célozza.

A Művésztelep jelenlegi 12 tagja egy-, illetve hároméves szerződésben áll a kezelővel, Aknay kivételével, aki hosszabb szerződéssel dolgozik

náluk. Az egyéves műteremhasználat a Derkovits-ösztöndíj mellé igényelhető, és voltaképpen annak a tradíciónak a folytatása, ahogyan a 70-es évektől a Fiatal Képzőművészek Stúdiója adott egy-egy évre lehetőséget egy fiatal művésznek a Régi Művésztelepen való alkotásra. Noha a szerződések hosszabbíthatóak, elvileg lehetővé válik egyfajta dinamizmus, a telep egyfajta nyitottsága. Az idősebb generáció és a fiatalabb aránya nagyjából fele-fele, így a folytonosság és a megújulás lehetősége is adott. A szentendrei művészet és a Régi Művésztelep eredményei kétség kívül munkálnak, valódi folytonosságot azonban az igényesség és a progresszivitás együtt jelenthet. A konstruktív örökséghez illeszkedő újabb

CÁKI RÓBERT:
Alkonyat, 2013,
olaj, vászon, 160 cm

munkák és a történetiségre reflektáló művek arra hívják fel a figyelmet, hogy a hagyomány őrzése a szemben állásban, a reláció felállításában, a viszony meghatározásában rejlik, e nélkül elképzelhetetlen a konvenciómentes alkotás.